

Іван Федорович БАБАЄВ*(Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків)*

ПРИНЦИПИ ЮРИДИЧНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто основоположні засади, які визначають юридичне супроводження підприємницької діяльності в Україні, і водночас є вектором для розвитку відповідних суспільних відносин. Здійснено наукову класифікацію принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності в Україні залежно від сфери їхнього застосування, що дозволяє глибше зрозуміти сутність і специфіку цієї важливої категорії. Підкреслено, що класифікація принципів, як важливий метод наукового дослідження, дозволяє не лише систематизувати знання про об'єкти дослідження, але й визначити їхні ключові риси та найістотніші аспекти функціонування. Це сприяє кращому розумінню адміністративно-правового забезпечення підприємницької діяльності та її розвитку як основи національного добробуту України. Виокремлено й охарактеризовано три групи принципів: загальні, міжгалузеві та спеціальні. Встановлено, що загальні принципи, такі як верховенство права, законність, рівність, гласність і відкритість, є фундаментальними для всіх сфер права і забезпечують належну базу для функціонування правових систем. Зазначено, що міжгалузеві принципи, серед яких конфіденційність, професіоналізм, динамічність, комплексність і незалежність, визначають важливі аспекти юридичної практики, які стосуються функціонування різних галузей суспільних відносин. Акцентовано, що спеціальні принципи зосереджуються на специфічних аспектах юридичного супроводження підприємницької діяльності, включаючи проактивність, клієнтоорієнтованість, запобігання конфлікту інтересів, етичність і доброчесність. Наголошено на необхідності глибокого аналізу нормативної природи цих принципів, адже саме їхнє правове закріплення є вирішальним для забезпечення ефективності юридичного супроводження.

Ключові слова: юридичне супроводження, підприємницька діяльність, адміністративно-правове регулювання, принципи, загальні принципи, міжгалузеві принципи, спеціальні принципи.

Постановка проблеми. Юридичне супроводження підприємницької діяльності відіграє ключову роль у забезпеченні належного й ефективного функціонування бізнесу по відповідним напрямам. Щобільше в сучасних умовах розвитку національної економіки України, де підприємницька діяльність стає основою національного добробуту, юридичне супроводження підприємницької діяльності виступає не лише інструментом

охорони й захисту прав, свобод та інтересів суб'єктів господарювання, але й важливим фактором сприяння їхньому розвитку. При цьому юридичне супроводження підприємницької діяльності має здійснюватися відповідно до певних сталих орієнтирів, керівних ідей та основоположних засад реалізації такої діяльності, що на сторінках фахової літератури, в більшості випадків, позначається як певні принципи. Саме через принципи відповідної діяльності можна простежити її генезис, особливості розвитку на певних історичних етапах еволюції суспільства і держави. Принципи також можуть використовуватись у розвитку нормативно-правової основи функціонування відповідних суспільних відносин¹. З огляду на що особливого значення набуває питання щодо визначення сутності й окремих різновидів принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності.

Питання про організацію та реалізацію підприємницької діяльності загалом й її окремих напрямів зокрема, серед іншого юридичного супроводження, досліджувалася у працях таких науковців як: О. Б. Андрєєва, Ю. Є. Атаманова, О. А. Беляневич, І. А. Бутирська, М. Д. Василенко, О. П. Гетманець, В. А. Довбиш, В. В. Сокурєнко, Р. Б. Шишка, О. М. Шуміло та інші. Праці цих вчених вдосконалили теоретичні та практичні аспекти підприємництва та його напрямів. Проте питанням щодо здійснення юридичного супроводження підприємницької діяльності увага майже не приділялась, відповідні науковці торкалися їх фрагментарно, в межах вивчення ширшої правової проблематики.

Метою статті є визначення сутності й окремих різновидів принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Учені-правознавці наголошують на важливості принципів, позначаючи ними основоположні засади функціонування правових інституцій та протікання відповідних процесів. Зокрема, на думку С. В. Журавльова, принцип є основоположною категорією, адже за своєю суттю він є началом, вихідною точкою, виступаючи тим первинним, з чого виводяться інші поняття. Саме принцип, на думку науковця, визначає уявлення про предмет або явище, в основі яких він закладений. Принцип – саме те ядро, яке органічно об'єднує навколо себе інші елементи. Ось чому, знаючи вихідні положення, на яких базується конкретний феномен, можна з легкістю пізнати його характеристики, визначити складові частини, особливості, закономірності тощо². Тобто розуміння найважливіших принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності дозволить, серед іншого, глибше пізнати сутність адміністративно-правового забезпечення даної сфери суспільних відносин.

¹ Трудове право України : підручник / За загальною редакцією М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. С. 35.

² Журавльов С. В. Поняття та ознаки принципів правового регулювання дисциплінарних стягнень працівників Державного бюро розслідувань. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Випуск 1 (16). Том 4. С. 25.

Також, говорячи про принципи юридичного супроводження підприємницької діяльності, слід зазначити на те, що в загальному значенні сутність даної категорії розкривають як об'єктивного та/або суб'єктивного явища. Так, наприклад, досліджуючи принципи правового регулювання праці адвокатів, О. І. Крайз вказує на те, що принципи мають об'єктивний характер, бо формуються в процесі багаторазового переосмислення сутності явища, теорії або об'єкту до якого відносяться та ґрунтуються на соціальному усвідомленні про зміст останнього. Окрім того, підкреслює науковець, базисний характер принципів формує основу для розвитку інших, аналогічних явищ та процесів, які потребуватимуть створення виключно практико-механічних елементів функціонування, адже їх об'єктивно-ідейний бік вже існує¹. Своєю чергою, на думку авторського колективу підручника «Адміністративне право України: Загальна частина. Академічний курс», принцип у суб'єктивному розумінні означає основне припущення, передумову, а в об'єктивному розумінні – вихідний пункт, першооснову. Учені слушно підкреслюють той факт, що в принципах зміст права розкривається поглиблено, в них безпосередньо виявляється сутність права, його основи, закономірності суспільного життя, тенденції та потреби². Автори підручника «Загальна теорія держави і права» вважають, що принципи слід розглядати як загальні вимоги до суспільних відносин і їх учасників, а також як вихідні керівні засади, відправні установлення, що виражають сутність права і впливають з ідей справедливості й свободи, а також визначають загальну спрямованість і найістотніші риси діючої правової системи³.

Аналіз вищенаведених позицій свідчить про те, що в цілому учені-правознавці одностайні у своїх позиціях відносно розуміння сутності досліджуваної категорії, а певні розбіжності можуть мати місце з огляду на специфіку досліджуваної ними сфери суспільних відносин. Проте усі з наведених вище підходів, на нашу думку, не позбавленні суттєвого недоліку, оскільки в жодному випадку не вказується на нормативну об'єктивізацію відповідних принципів, що з позиції правової науки вважаємо є неприпустимим. З урахуванням цього під принципами юридичного супроводження підприємницької діяльності пропонуємо розуміти визначену в нормативних приписах сукупність керівних, основоположних засад, відповідно до яких уповноважені суб'єкти здійснюють юридичне супроводження підприємницької діяльності. Зазначимо, що з огляду на доволі значну кількість різновидів і напрямів юридичного супроводження підприємницької діяльності, на сьогодні можна назвати й значну кількість принципів, відповідно до яких функціонують досліджувані суспільні

¹ Крайз О. І. Принципи правового регулювання праці адвокатів: дис. ... д-ра філософії : спец. 081. Харків, 2021. С. 78.

² Адміністративне право України: Загальна частина. Академічний курс : [підруч.] / за заг ред. академіка НАПрН О. М. Бандурки. Харків: Золота миля, 2011. С. 39, 67.

³ Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2002. С. 93.

відносини. Ось чому окремі принципи юридичного супроводження підприємницької діяльності слід розглянути з урахуванням їх групової приналежності, яка може бути визначена завдяки здійсненню їх наукової класифікації.

Класифікація є поширеним і ефективним засобом пізнання явищ і об'єктів матеріального світу. До неї звертаються практично в усіх галузях науки. Вона являє собою певну систематизацію знання про досліджувані об'єкти. Але це лише зовнішня сторона класифікації. За внутрішнім змістом – етап на шляху пізнання сутності об'єктів у виділенні їх істотних ознак. Класифікація – це перший і надзвичайно важливий крок, який має зробити дослідник усієї загальної та різноманітної групи об'єктів. Як прийом вивчення вона має подвійне значення для наукового дослідження: із зовнішнього боку – це прийом, який вносить у дослідження системність і порядок, з внутрішнього – прийом, який наперед визначає повноту і правильність висновків вивчення¹. При цьому, досліджуючи особливості здійснення контролю за діяльністю правоохоронних органів в Україні О.М.Музичук цілком слушно підкреслює той факт, що класифікація (типологія) діяльності може здійснюватися за різними ознаками (підставами), тобто так званими критеріями класифікації, під якими варто розуміти певні риси та особливості того чи іншого об'єкта (суб'єкта діяльності), на підставі яких можливе його об'єднання в певні класифікаційні групи, визначення як спільних, так і відмінних ознак кожної з них². З чого слідує, що здійснення наукової класифікації принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності дозволить глибше пізнати їх сутність, а також визначити найголовніші з них з урахуванням їх групової приналежності відносно певного класифікаційного критерію.

Як такий критерій вважаємо за доречне обрати сферу поширення відповідного принципу, що буде вказувати на відповідні суспільні відносини, в межах яких він найбільш знаходить свій прояв. У такому разі мову слід вести про загальні принципи, які окрім власне сфери юридичного супроводження підприємницької діяльності, діють у всіх інших без винятку сфер суспільних відносин. На сторінках фахової літератури загальні принципи позначають ще як загальноправові або ж загальноюридичні, розуміючи під ними загальні для всієї системи права принципи, що діють у всіх правових галузях. При цьому наголошується на тому, що загальні принципи є своєрідною системою координат, у межах якої розвивається національна правова система, і одночасно вектор, що визначає напрям розвитку цієї правової системи. Вони діють у всіх галузях права, проте у межах кожної з них загальні принципи набувають специфічних особливостей реалізації³. Так саме й у межах здійснення юридичного

¹ Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля: монографія. Харків: Діса плюс, 2015. С. 49–50.

² Музичук О. М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні : монографія. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2010. С. 275.

³ Плахотіна Н. А. Проблеми регулювання трудових процесуальних відносин в Українській правовій системі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Східноукраїнський національний університет імені

супроводження підприємницької діяльності загальні принципи будуть набувати певної специфіки, що обумовлено особливостями досліджуваної сфери суспільних відносин.

Так, серед загальних принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності, в першу чергу, слід назвати принцип верховенства права, який відповідно до ст. 8 Основного Закону України визнається та діє в нашій державі¹. Тобто в межах здійснення юридичного супроводження підприємницької діяльності уповноважені державою суб'єкти мають виходити з того, що права, свободи та інтереси особи мають бути забезпеченні першочергово.

Наступним загальним принципом юридичного супроводження підприємницької діяльності, що природно витікає з попереднього, є принцип законності. На сторінках фахової літератури цілком слушно відмічають, що принцип законності – це наріжний камінь адміністративного права, найважливіший принцип суспільного життя, основоположний та центральний принцип діяльності державного апарату. Ідеться про загальногалузевий провідний принцип права, який пронизує всю сферу правовідносин та сутність якого полягає в суворому дотриманні й виконанні всіма суб'єктами правовідносин правових норм, верховенстві закону щодо інших нормативно-правових актів². Суть даного принципу розкривається в ст. 19 Основного Закону України, відповідно до приписів якої правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України³. Так само і юридичне супроводження підприємницької діяльності має здійснюватися на основі й відповідно до їх правових засад, які, з огляду на їх важливість, будуть в детальний спосіб проаналізовані нами в межах наступного підрозділу представленого наукового дослідження.

Як ще один загальний принцип юридичного супроводження підприємницької діяльності слід розглянути принцип рівності. Досліджуючи сутність й особливості принципу рівності учасників адміністративного процесу С. А. Бондарчук цілком слушно вказує на те, що зміст принципу правової рівності виявляється насамперед у рівності прав і свобод; рівності юридичних властивостей, у рамках яких суб'єкти права здійснюють свою діяльність, а також рівності перед законом та судом.

Володимира Даля. Луганськ, 2009. С. 37; Франкевич П. Адміністративно-правові засади адміністрування податків в умовах децентралізації: досвід Польщі та можливості його використання в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. С. 71.

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

² Комірчий П. О. Адміністративно-правові засади публічної служби у правоохоронній сфері України : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. С. 127.

³ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Правова рівність громадян є розвитком принципу справедливості та однією з характерних рис демократії. На думку науковця, варто погодитися з висновком про те, що принцип абстрактної, формальної рівності суб'єктів, які є учасниками певного кола відносин, фактично відмінними між собою, є основним принципом будь-якого права, що виражає його специфіку на відміну від усіх інших видів соціальних норм і типів соціальної регуляції¹.

Наступна група принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності представлена міжгалузевими принципами – керівними положеннями, які закріплені в нормах права чи виводяться із них і відображають сутність суспільних відносин, що входять до предмета не однієї, а декількох споріднених галузей права. При цьому, досліджуючи систему принципів трудового права України О. Я. Лаврів цілком слушно відмічає той факт, що в кожній окремій галузі права міжгалузеві принципи набувають своєї специфіки². До даної групи принципів вважаємо за необхідне віднести принцип відкритості та прозорості. Сутність даного принципу можна прослідкувати відносно його застосування до органів державної влади. Зокрема, авторський колектив підручника «Адміністративне право України. Повний курс» цілком слушно вказують на те, що принцип відкритості та прозорості передбачає відкритість публічної адміністрації для зовнішніх перевірок, зокрема прозорість характеризує доступність інформації про внутрішню діяльність органів влади. Відкритість і прозорість дозволяє кожному дізнатися про механізми ухвалення управлінських рішень та створює умови органам нагляду для проведення зовнішніх перевірок. При цьому, учені підкреслюють те, що відкритість влади поєднує три головні елементи: прозорість (transparency) – перебування під публічним контролем; доступність (accessibility) – кожному, у будь-який час, всюди; чутливість – до нових ідей і вимог, готовність оперативно реагувати (responsiveness)³. Так само і юридичне супроводження підприємницької діяльності має здійснюватися відкрито і прозоро, що передбачає як доступність інформації щодо такої діяльності, так і можливість здійснення контролю над нею задля забезпечення стану дисципліни та законності.

Разом із тим принцип відкритості та прозорості юридичного супроводження підприємницької діяльності не означає, що вся інформація є доступною для будь-якої особи, у зв'язку з чим слід вказати на наступний міжгалузевий принцип – конфіденційність. Так, у загальному розумінні конфіденційність – це властивість, яка вказує на необхідність введення обмежень доступу до даної інформації для визначеного кола осіб. Іншими словами, конфіденційність – це комплекс заходів щодо запобігання витоку

¹ Бондарчук С. А. Принцип рівності учасників адміністративного процесу. *Право і безпека*. 2010. № 5 (37). С. 151.

² Лаврів О. Я. Система принципів трудового права України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2006. С. 63.

³ Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. 3-тє вид. Київ : Академія адміністративно-правових наук, 2020. С. 41.

та розголошення тієї чи іншої інформації¹. Дія даного принципу, першочергово, обумовлена необхідністю збереження професійної таємниці задля захисту прав, свобод та інтересів особи. Зокрема, один з різновидів професійної таємниці при здійсненні юридичного супроводження підприємницької діяльності є адвокатська таємниця.

Як ще один принцип юридичного супроводження підприємницької діяльності слід розглянути принцип професіоналізму. Як цілком слушно зауважує С. О. Шатрава, професіоналізм є результатом інтелектуальної діяльності особи, невіддільною частиною якої є безперервне підвищення рівня знань та вдосконалення форм і методів роботи, до чого необхідно спонукати працівників і, відповідно, вдосконалювати систему заохочення професіоналів та набуття професіоналізму². Цілком слушною є й позиція О. В. Джафарової, яка підкреслює той факт, що професіоналізм – це не лише високий рівень знань, умінь і результатів дій людини у професійній діяльності, але й певна системна організація свідомості, до якої входять: властивості людини як суб'єкта діяльності (ставлення до себе, навколишнього світу, діяльності тощо); професійний досвід, культура, знання, в тому числі фахові, цілі діяльності, умови професійного розвитку; осмислення питань власної гідності, відповідності вимогам професії (професійна самоідентифікація)³.

Наступним міжгалузевим принципом юридичного супроводження підприємницької діяльності, тісно пов'язаним з вищенаведеним, є принцип динамічності та комплексності. Як цілком слушно відмічають у цьому контексті процес функціонування будь-якої системи являє собою зміни в стані системи, перехід її з одного стану в інший. Відповідно до цього системи підрозділяються на статичні та динамічні, де статична система – це система з одним можливим станом, а динамічна – система з безліччю станів, у якому з часом відбувається перехід з одного стану в інше⁴. Тобто динамічність юридичного супроводження підприємницької діяльності передбачає необхідність як врахуванням відповідних змін й особливостей функціонування відповідної сфери суспільних відносин, так і оперативного пристосування до змін, що відбуваються у правовому полі. Відповідно до принципу комплексності юридичне супроводження підприємницької діяльності має здійснюватися із врахуванням значної кількості найрізноманітніших аспектів, що серед іншого передбачає необхідність застосування значної кількості знань з різних сфер і галузей юриспруденції, як то, наприклад: адміністративного права та процесу, цивільного та

¹ Бригінець А. В. Генезис становлення та розвитку інституту конфіденційності у фінансовій системі України. *Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 17–18 листопада 2017 р. Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2017. С. 92.

² Шатрава С. О. Стан та правове регулювання кадрового забезпечення органів Національної поліції на сучасному етапі розвитку. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 1. С. 83.

³ Джафарова О. В. Правові основи партнерства міліції і населення: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2003. С. 173.

⁴ Засулько С. С. Адміністративно-правове регулювання у сфері забезпечення техногенної безпеки в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2005. С. 93–94.

цивільного процесуального права, бюджетного, податкового права тощо. На практиці це обумовлює необхідність залучення не одного фахівця в галузі права, а подекуди й цілі організації, які спеціалізуються на розв'язанні конкретної проблематики.

Як ще один міжгалузевий принцип юридичного супроводження підприємницької діяльності слід розглянути принцип незалежності. Вказаний принцип доволі вдало розкрито відносно діяльності такого провідного суб'єкта досліджуваної сфери суспільних відносин як адвокат. Зокрема, як зазначено в ст. 6 Правил адвокатської етики, специфіка цілей і завдань адвокатури вимагає як необхідної умови належного здійснення адвокатської діяльності максимальної незалежності адвоката у виконанні своїх професійних прав і обов'язків, що передбачає його свободу від будь-якого зовнішнього впливу, тиску чи втручання в його діяльність з надання професійної правничої (правової) допомоги, здійснення захисту або представництва клієнта, зокрема з боку державних органів, політичних партій, інших адвокатів тощо, а також від впливу своїх особистих інтересів. З метою дотримання цього принципу у своїй професійній діяльності адвокат зобов'язаний протистояти будь-яким спробам посягання на його незалежність, бути мужнім і принциповим у виконанні своїх професійних обов'язків, відстоюванні професійних прав, гарантій адвокатської діяльності та їх ефективному використанні в інтересах клієнта¹.

Наступна група принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності представлена спеціальними принципами, тобто такими, які в межах досліджуваної сфери суспільних відносин набувають найбільших особливостей і специфіки своєї реалізації. Серед таких принципів вважаємо за доречне назвати принцип проактивності юридичного супроводження підприємницької діяльності. З приводу сутності проактивності Л. В. Романюк відмічає, що в процесі взаємодії людини зі світом особистісні орієнтації визначають її реактивність чи проактивність, а ціннісні орієнтації – виключно проактивність. При цьому, підкреслює вчена, бути проактивною людиною означає: поведінка людини залежить від її рішень, вона бере відповідальність за своє життя, може підкоряти свої почуття цінностям за особистим вибором, вона ініціює свою життєдіяльність і за неї відповідає². Окрім цього, дія принципу проактивності юридичного супроводження підприємницької діяльності спрямована на мінімізацію можливих ризиків, запобігання певним негативним наслідкам тощо.

Як спеціальний принцип юридичного супроводження підприємницької діяльності слід розглянути принцип клієнтоорієнтованості, що передбачає пріоритетність інтересів клієнта. Як

¹ Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборчим з'їздом адвокатів України 2017 року від 09 червня 2017 року. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>.

² Романюк Л. В. Психологічні чинники розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді : дис. ... канд. псих. наук : 19.00.01. Київ, 2004. С. 44.

зазначено в ст. 8 Правил адвокатської етики, у межах дотримання принципу законності адвокат зобов'язаний у своїй професійній діяльності виходити з переваги інтересів клієнта. При цьому адвокат, який надає безоплатну вторинну правову допомогу на підставі доручення органу (установи) з надання безоплатної вторинної правової допомоги, зобов'язаний виходити з переваги інтересів особи, якій йому доручено надавати безоплатну правову допомогу, перед своїми власними інтересами та не спонукати її до укладення договору про надання професійної правничої (правової) допомоги з ним особисто або з адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням чи іншим суб'єктом або адвокатом¹.

Наступним спеціальним принципом юридичного супроводження підприємницької діяльності є принцип запобігання конфлікту інтересів. Тісно пов'язаним з вищенаведеними принципами юридичного супроводження підприємницької діяльності є принцип етичності та доброчесності. Саме задля належного й ефективного впровадження даного принципу в практичну діяльність адвокатів, серед іншого й пов'язану з юридичним супроводженням підприємницької діяльності й було прийнято Правила адвокатської етики, в яких зазначено, що надзвичайна важливість функціонального навантаження адвокатури вимагає від адвокатів слідування високим етичним стандартам поведінки. При цьому специфіка, комплексний характер обов'язків, що покладені на адвокатуру, обумовлюють необхідність збалансування засад служіння адвоката інтересам окремого клієнта та інтересам суспільства в цілому, дотримання принципів законності й верховенства прав. Щобільше адвокат повинен бути добропорядним, чесно та гідно виконувати свої професійні обов'язки. Адвокату заборонено робити завідомо неправдиві заяви стосовно суті доручення, фактичних обставин, що мають до нього відношення, їх правової оцінки, прав і обов'язків адвоката, клієнта, а також обсягу своїх повноважень щодо представництва інтересів клієнта².

Висновки. Отже, як основоположні засади й одночасно вектор здійснення юридичного супроводження підприємницької діяльності слід розглядати сукупність принципів, на основі яких функціонують дані суспільні відносини. На сьогодні можна назвати доволі значну кількість принципів юридичного супроводження підприємницької діяльності, з огляду на що нами була проведена їх наукова класифікація залежно від такого критерію як сфера поширення окремого принципу, внаслідок чого їх було згруповано наступним чином:

- 1) загальні принципи юридичного супроводження підприємницької діяльності: верховенство права, законність, рівність, гласність і відкритість;
- 2) міжгалузеві принципи юридичного супроводження підприємницької діяльності: конфіденційність, професіоналізм,

¹ Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборчим з'їздом адвокатів України 2017 року від 09 червня 2017 року. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>.

² Там само.

динамічність і комплексність, незалежність;

3) спеціальні принципи юридичного супроводження підприємницької діяльності: проактивність, клієнтоорієнтованість, запобігання конфлікту інтересів, етичність і доброчесність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. 3-тє вид. Київ : Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.

2. Адміністративне право України: Загальна частина. Академічний курс : [підруч.] / за заг ред. академіка НАПрН О. М. Бандурки. Харків: Золота миля, 2011. 584 с.

3. Бондарчук С. А. Принцип рівності учасників адміністративного процесу. *Право і безпека*. 2010. № 5 (37). С. 151–154.

4. Бригінець А. В. Генезис становлення та розвитку інституту конфіденційності у фінансовій системі України. *Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 17–18 листопада 2017 р. Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2017. С. 90–93.

5. Джафарова О. В. Правові основи партнерства міліції і населення: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2003. 206 с.

6. Журавльов С. В. Поняття та ознаки принципів правового регулювання дисциплінарних стягнень працівників Державного бюро розслідувань. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Випуск 1 (16). Том 4. С. 25–28.

7. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2002. 432 с.

8. Засулько С. С. Адміністративно-правове регулювання у сфері забезпечення техногенної безпеки в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2005. 226 с.

9. Комірчий П. О. Адміністративно-правові засади публічної служби у правоохоронній сфері України : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 611 с.

10. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

11. Крайз О. І. Принципи правового регулювання праці адвокатів: дис. ... д-ра філософії : спец. 081. Харків, 2021. 221 с.

12. Лаврів О. Я. Система принципів трудового права України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2006. 211 с.

13. Музичук О. М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні : монографія. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 654 с.

14. Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля: монографія. Харків: Діса плюс, 2015. 528 с.
15. Плахотіна Н. А. Проблеми регулювання трудових процесуальних відносин в Українській правовій системі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Луганськ, 2009. 186 с.
16. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборчим з'їздом адвокатів України 2017 року від 09 червня 2017 року. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>.
17. Романюк Л. В. Психологічні чинники розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді : дис. ... канд. псих. наук : 19.00.01. Київ, 2004. 198 с.
18. Трудове право України : підручник / За загальною редакцією М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 472 с.
19. Франкевич П. Адміністративно-правові засади адміністрування податків в умовах децентралізації: досвід Польщі та можливості його використання в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 207 с.
20. Шатрава С. О. Стан та правове регулювання кадрового забезпечення органів Національної поліції на сучасному етапі розвитку. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 1. С. 83–87.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2023

Ivan F. BABAIEV,

Postgraduate Student

(*Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine*)

PRINCIPLES OF LEGAL SUPPORT OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES IN UKRAINE

In the article, the foundational principles defining legal support for entrepreneurial activity in Ukraine, as well as serving as vectors for the development of corresponding social relations, were examined. A scientific classification of the principles of legal support for entrepreneurial activity in Ukraine based on their scope of application was carried out, allowing for a deeper understanding of the essence and specifics of this important category. It was emphasized that classification of principles, as an important scientific research method, not only systematizes knowledge about research objects but also identifies their key characteristics and most significant aspects of functioning. This contributes to a better understanding of administrative and legal support for entrepreneurial activity and its development as the basis for Ukraine's national welfare. Three groups of principles were distinguished and characterized: general, interdisciplinary, and specific. It was established that general principles, such as the rule of law, legality, equality, transparency, and openness, are

fundamental to all areas of law and provide a proper foundation for the functioning of legal systems. It was noted that interdisciplinary principles, including confidentiality, professionalism, dynamism, comprehensiveness, and independence, define important aspects of legal practice related to the functioning of various areas of social relations. It was highlighted that specific principles focus on particular aspects of legal support for entrepreneurial activity, including proactivity, client orientation, conflict of interest prevention, ethical conduct, and integrity. The necessity of a thorough analysis of the normative nature of these principles was emphasized, as their legal enshrinement is crucial for ensuring the effectiveness of legal support.

Keywords: *legal support, entrepreneurial activity, administrative-legal regulation, principles, general principles, interdisciplinary principles, specific principles.*